

Putevi postizanja ihsana

U jezičkom smislu ihsan je antonim sintagme "loše postupanje", odnosno "ihsan" je infinitiv glagola "ahsene" i označava "lijepo postupanje". U terminološkom smislu ihsan znači "lijepo činjenje onoga što šerijat nalaže". Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio je ihsan u poznatom Džibrilovom, alejhis-sellam, hadisu. Naime, tom prilikom Džibril je Poslanika upitao o islamu, imanu i ihsanu. Na pitanje o ihsanu, Poslanik je odgovorio: "Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, pa On tebe uistinu vidi". U ovome hadisu, koji bilježi Muslim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio je značenje ihsana, tj. da se čovjek u trenutku činjenja ibadeta kojim obožava Allaha ponaša kao da stoji pred Allahom, što iziskuje potpuno strahopoštovanje (hašjet), skrušenost (inabet) i povratak Njemu Slavljenom, ali isto tako iziskuje i izvršenje ibadeta u skladu sa smjernicama koje je označio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Odgovor Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, također sadrži i pojašnjenje uzroka koji podstiču na ihsan, za onoga ko još nije dostigao ovaj visoki stepen i uzvišeni položaj, a to je opominjanje i podsjećanje onoga ko čini ibadet da ga Allah vidi, da Mu ništa od njegovih djela nije skriveno i da će ga za to nagraditi, za dobro dobrim, a za zlo zlim. Bez imalo sumnje, kada razumna osoba bude opomenuta da je Allah nadzire, uljepšat će svoje postupke, želeći da postigne Allahovu nagradu za dobročinitelje i strahujući od kazne koju je On pripremio za one koji loša djela čine: **"U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum ima ili ko sluša, a priseban je"** (prijevod značenja Kaf, 37)

Odlike i vrijednosti ihsana

Zbog važnosti ihsana i posebne brigu koju mu islam posvećuje, Uzvišeni Gospodar ga je učinio odlikovanim i posebno vrijednim. Tako nas Uzvišeni Gospodar obavještava u Svojoj plemenitoj Knjizi da On voli (muhsinine) dobročinitelje i da je uz njih, što je sasvim dovoljno kao počast i odlikovanje. Rekao je Uzvišeni: **"I dobro činite, Allah, zaista, voli one koji dobra djela čine"** (prijevod značenja El-Bekare, 195); **"I Allah im je dao nagradu na ovom svijetu, a na onom svijetu dat će im nagradu veću nego su zaslužili- a Allah voli one koji dobra djela čine"** (prijevod značenja Ali Imran, 148); **"Allah je zaista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra djela čine"** (prijevod značenja En-Nahl, 128); **"One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine!"** (prijevod značenja El-Ankebut, 69).

Nagrada za dobročinitelje

Uzvišeni Allah, iz Svoje velike milosti i dobrote, odredio je da nagrada za dobročinstvo bude također dobročinstvo: **"Zar nagrada za dobro učinjeno djelo može biti nešto drugo do dobro?!"** (Prijevod značenja, Er-Rahman, 60) Dakle, ko uljepša svoja djela, Allah će za njega uljepšati nagradu. Uzvišeni Allah, u Svojoj plemenitoj Knjizi, pojasnio je da je nagrada za dobročinitelje najveličanstvenija i najpotpunija nagrada, rekavši: **"One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga!"** (Prijevod značenja Junus, 26) Značenje ovoga ajeta pojasnio je Allahov

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu koji je zabilježio Muslim od Suhejba, radijallahu anhu, kazavši da je (el-husna) dobra nagrada - Džennet, a (ez-zijade) više od toga - gledanje u lice Allaha Uzvišenog i Plemenitog. Veza između ove veličanstvene nagrade i ovog djela tj. (ihsana) dobročinstva nije skrivena, jer su (muhsini) dobročinitelji obožavali Allaha kao da u Njega gledaju, pa ih je On za to djelo nagradio gledanjem u Njega na ahiretu. Potpuno suprotno ovome je stanje nevjernika na dunjaluku čija su srca zapečaćena i nisu bila ispunjena (hašjetom) strahom od Allaha i (murakabom) sviješću o Allahovom nadzoru. Otuda ih je Allah zbog toga kaznio zaklonivši ih od gledanja u Njega na ahiretu, kao što o tome kaže u Svojoj Knjizi: **"Uistinu, oni će toga dana od Gospodara svoga zaklonjeni biti."** (Prijevod značenja Mutaffifin, 15) Također, kao što je nagrada za dobročinitelje - dobro, tako je i kazna za one koji čine loša djela - zlo, kao što kaže Uzvišeni: **"Oni koji su zlo činili završit će najužasnijom patnjom, zato što su Allahove riječi poricali i što su ih ruglu izvrgavali."** (Prijevod značenja Rum, 10) O Allahovoj nagradi za dobročinitelje govori i ovi ajeti: **"A onima koji čine dobra djela dat ćemo i više!"** (prijevod značenja El-Bekare, 58); **"One koji budu vjerovali i dobra djela činili - Mi doista nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela čini. Njih čekaju sigurno edenski vrtovi, kroz koje će rijeke teći, u njima će se narukvicama od zlata kititi i u zelena odijela od dibe i kadife oblačiti, na divanima će u njima naslonjeni biti. Divne li nagrade i krasna li boravišta!"** (prijevod značenja El-Kehf, 30 i 31); **"Oni koji čine dobra djela imat će još na ovom svijetu lijepu nagradu, a onaj svijet je, sigurno, još bolji. O kako će boravište onih koji su se Allaha bojali - divno biti, edenski perivoji u koje će ući, kroz koje će rijeke teći, i u kojima će sve što zažele imati"** (prijevod značenja En-Nahl, 31); **"Allahovo je sve što je na nebesima i što je na Zemlji - da bi, prema onome kako su radili, kaznio one koji rade zlo, a najljepšom nagradom nagradio one koji čine dobro"** (prijevod značenja En-Nedžm, 31); **"Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime"** (prijevod značenja Et-Tevbe, 100); **"A nije tako! Onoga ko se bude Allahu pokoravao i uz to dobra djela činio, toga čeka nagrada kod Gospodara njegovog, takvi se neće ničega bojati i ni za čim neće tugovati"** (prijevod značenja El-Bekare, 112); **"Milost Allahova je doista blizu onih koji dobra djela čine"** (prijevod značenja El-E'araf, 56).

Oblici dobročinstva(ihsana)

Dobročinstvo se traži i u ibadetima, ali i u međuljudskim odnosima. Stoga je musliman obavezan svaki propisani ibadet izvršiti na način kojim će Uzvišeni Allah biti zadovoljan, čineći ga iskreno i saglasno šerijatu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Isto tako, kao što svaki čovjek voli da se prema njemu drugi ljudi lijepo ophode, i njegova je obaveza da drugima čini dobro i da se prema njima odnosi onako kako bi volio da se oni prema njemu odnose. Sve to musliman može postići slijedeći puteve dobročinstva od kojih ćemo neke ukratko ovdje predstaviti:

● **Dobročinstvo tijelom:** Postiže se velikodušnim pružanjem tjelesne snage kako bi se pribavila i ostvarila opća korist ili potisnula opasnost i šteta, kao npr. sprečavanje zalima da čini nepravdu, ili uklanjanje onoga što smeta na putu. Na ovaj oblik dobročinstva odnose se riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u muteffekun alejhi hadisu: *"Na svaki ljudski zglob obaveza je u svakom danu u kojem izađe sunce dati sadaku. Izmiriti dvojicu (zavađenih) je sadaka, pomoći čovjeku oko njegove životinje i podići ga na nju je sadaka, ili natovariti mu je, i to je sadaka, i lijepa riječ je sadaka, i sa svakim korakom koji zakoračiš do džamije postiže se sadaka, i ukloniti ono što smeta sa puta je sadaka."*

● **Dobročinstvo imetkom:** Oni kojima je Allah dao obilnu opskrbu i imetak obavezni su da Allahu na tome zahvaljuju trošeći ga na način koji je Allah propisao, zadovoljavajući potrebe potrebnih, pomažući siromašne, oslobađajući zarobljene, ugošćujući goste, hraneći gladne, sprovodeći tako riječi Uzvišenog Allaha: **"I čini drugima dobro, kao što je Allah tebi dobro učinio."** (Prijevod

● **Dobročinstvo ugledom:** Ako vjernik nije u stanju da zadovolji potrebe svoga brata i da mu korist pribavi, tada mu je obaveza da mu pomogne u ostvarivanju njegovih potreba, tako što će zajedno sa njim otići do osobe koja je to u stanju uraditi. Tako će slijediti primjer Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ispoštovati njegovu naredbu, jer se i on sam zauzimao za Mugisa kod njegove supruge Berire, radijallahu anha, a svojim ashabima naredio je zauzimanje rekavši: *"Zauzimajte se i bit ćete nagrađeni."* (Muteffekun alejhi)

● **Dobročinstvo znanjem:** Ovaj oblik dobročinstva, zajedno sa narednim, ubraja se među najveličanstvenije oblike s najpotpunijom koristi, jer to dobročinstvo vodi sreći na dunjaluku i ahiretu, i sa njim se Allah obožava sa (besiretom) jasnim dokazom. Otuda, onaj kome Allah olakša uzroke postizanja znanja, pa stekne nešto od toga, njegova odgovornost je ogromna. Obaveza mu je da izvrši svoje dužnosti prema tom znanju, te da podučiti neznalice, usmjeri onoga ko je u nedoumici, fetvom odgovori onome koji ga pita i učini mnoge druge stvari u kojima će pribaviti korist drugim ljudima.

● **Dobročinstvo naređivanjem dobra i zabranjivanjem zla:** Ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nije postigao stepen najboljeg ummeta koji se ikada među ljudima pojavio osim koraćanjem ovim putem. Isto tako, u Benu Israilu, jezikom njihovih poslanika prokleti su oni koji su propuštali ovu obavezu i ostavljali kritiziranje loših djela. Uzvišeni Allah Rrekao je o ovom našem ummetu: **"Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete."** (Prijevod značenja Ali Imran, 110) A o Benu Israilu Uzvišeni je rekao: **"Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali."** Zatim je Uzvišeni objasnio uzrok njihovog prokletstva: **"Zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili. Jedni druge nisu odvrćali od grješnih postupaka koje su radili."** (Prijevod značenja El-Maide, 78 i 79)

Traženo se ne može ostvariti niti se korist može upotpuniti osim u slučaju kada se i onaj ko naređuje dobro i zabranjuje zlo bude pridržavao onoga što sam naređuje i kada se bude klonio onoga što drugima zabranjuje, u suprotnom njegovo naređivanje i zabranjivanje bit će za njega samog pogubno zbog riječi Allaha Uzvišenog: **"Okako je Allahu mrsko kada govorite riječi koje djela ne prate!"** (Prijevod značenja Saff, 3) Također dobročinstvo prema ljudima naređivanjem dobra i odvrćanjem od zla mora biti zasnovano na znanju, jer nezalica ljudima može naređivati i ono što je zlo, a zabranjivati ono što je dobro. Isto tako znanju je potrebno pridružiti i mudrost, kao i strpljivo podnošenje poteškoća na koje nailazi. Dokaz za ove tri stvari su riječi Uzvišenog: **"Reci: 'Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi'"** (prijevod značenja Jusuf, 108); **"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj"** (prijevod značenja En-Nahl, 125); **"I traži da se čine dobra djela, a odvrćaj od hrđavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi"** (prijevod značenja Lukman, 17) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prekoravanje ružnih djela podijelio je na tri stepena, pa ako Allahov rob kod sebe ne ostvari dva prva, ne bi trebao propustiti makar treći stepen, koji je ujedno i najslabiji vid iskazivanja imana. Imam Muslim u svome Sahihu bilježi od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko od vas vidi neko ružno djelo, neka ga promijeni rukom, a ako to nije u stanju, onda neka ga ukori jezikom, a ako ni to nije u stanju, onda neka ga prezre svojim srcem, a to je najslabiji oblik ispoljavanja imana."*

Prijevod: **Selmir Hadžić, prof.**

Izvor: **el-asr.com**